

การพัฒนาระบบการพยาบาลเพื่อป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ
ในผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายสวนปัสสาวะ

The development of systemic nursing prevention of CAUTI

สรุสนันท์ ระวังทอง^{1*}, ลดาวัลย์ ฤทธิกล้า²

Sarutsanun Rawingthong¹, Ladawan Ritklar²

Received: May 13, 2021; Received in revision: May 20, 2021; Accepted: May 24, 2021

หลักการและเหตุผล

การติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะจากการ
ใส่สายสวนปัสสาวะ (CAUTI) เป็นปัญหาสำคัญ
ที่ทำให้ผู้ป่วยนอนโรงพยาบาลนานขึ้น เสีย
ค่าใช้จ่ายในการรักษาเพิ่มและอาจทำให้เกิด
การติดเชื้อในกระแสเลือด ซึ่งอาจนำไปสู่ความ
รุนแรงถึงเสียชีวิตได้^[1] การติดเชื้อของระบบ
ทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะ
เป็นการติดเชื้อที่พบมากที่สุดของการติดเชื้อใน
โรงพยาบาลของงานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรกรรม
รพ.2^[2] ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่ใส่สายสวนปัสสาวะ
เป็นกลุ่มโรคเรื้อรัง ผู้ป่วยภูมิคุ้มกันต่ำ ผู้สูงอายุ
และผู้ป่วย Palliative care ซึ่งเสี่ยงต่อการติด
เชื้อสูง โดยพบอัตราการติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่
ปี 2560 ถึง ปี 2562 จาก 1.16, 3 และ 6.7 ต่อ
1,000 วันใส่อุปกรณ์ ตามลำดับ แม้ว่าหอผู้ป่วย
ได้ปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมการติดเชื้อ

ของโรงพยาบาลมาโดยตลอดทั้งควบคุมมาตรฐาน
การพยาบาลผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะ การ
ประเมินความพร้อมในการถอดสายสวน
ปัสสาวะโดยพิจารณาตามข้อบ่งชี้ของการใส่
สายสวนปัสสาวะ แต่อัตราการติดเชื้อจากการ
ใส่สายสวนปัสสาวะไม่ลดลง

ดังนั้นหน่วยงานจึงมีแนวคิดในการ
พัฒนาระบบการพยาบาลเพื่อป้องกันการติด
เชื้อจากการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะใน
ผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายสวนปัสสาวะ โดย
มุ่งหวังในการพัฒนาระบบดูแลผู้ป่วยที่ใส่
สายสวนปัสสาวะอย่างเต็มรูปแบบและสามารถ
นำไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยและลดผู้ป่วยลดอัตรา
การติดเชื้อในหอผู้ป่วยลงได้

¹ พยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรกรรม รพ.2 ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี 12120

¹Registered nurse, (Thanakan Thahanthai 2), Thammasat University Hospital, Pathumthani, 12120

*Corresponding E-mail: lady-phonizz@hotmail.com

² หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรกรรม รพ.2 ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปทุมธานี 12120

²Head of Medical ward (Thanakan Thahanthai 2), Thammasat University Hospital, Pathumthani, 12120
E-mail: radawan.rf@gmail.com

วัตถุประสงค์

เพื่อลดการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายสวนปัสสาวะ

วิธีดำเนินการ

ขั้นเตรียมการ

1. ค้นหาปัญหา/อุปสรรค ปัจจัยที่มีผลกระทบ ศึกษาหาข้อมูลสถิติ แนวทางการปฏิบัติ ทบทวนการปฏิบัติปัจจุบันในหน่วยงาน ประเด็นปัญหาที่พบ

2. วิเคราะห์ปัญหา/แนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนา เพื่อทบทวน ค้นหาแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

3. จัดทำโครงการและขออนุมัติ

4. จัดทำแผนการดำเนินการ/ Flow chart

5. จัดทำแนวปฏิบัติทางการพยาบาลเพื่อป้องกันการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายสวนปัสสาวะ

ขั้นตอนการ

1. ประชุมชี้แจงปัญหาในที่ประชุมหน่วยงาน และแต่งตั้งคณะทำงาน

2. ประสานบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แพทย์ พยาบาล และผู้ช่วยพยาบาล

3. สื่อสารกับบุคลากรเพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการและขั้นตอนแผนการดำเนินงานให้บุคลากรภายในหน่วยงานรับทราบและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

4. การประชุมหน่วยงานให้บุคลากรในหอผู้ป่วยมีการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องการดูแลผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะตามแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานในปัจจุบัน

5. ทบทวนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะ

6. ให้บุคลากรปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะตามแนวทางปฏิบัติทางการพยาบาลที่พัฒนาขึ้น

7. การปฏิบัติกิจกรรม^[3-5]

- Wash (ล้างทำความสะอาด) ด้วยน้ำสบู่วันละ 2 ครั้ง (เวลา 06:00 และ 18:00 น.)

- Flush (เช็ดทำความสะอาด) ด้วยน้ำสบู่ โดยใช้สำลีเปียกแบบเดิม (เวลา 10.00 น. และ 14.00 น. และ 22.00 น.) และทุกครั้งหลังขับถ่าย

- ทำ Nurse Foley's catheter Round ทุกวัน

- มีการส่งต่อข้อมูลจำนวนวันที่ผู้ป่วยแต่ละรายที่ใส่สายสวนปัสสาวะทุกวันและทุกเวร

- ร่วมกับทีม IC ในการเยี่ยมประเมินความจำเป็นในการใส่/ ถอดสายสวนปัสสาวะ

- มีการแจ้งเตือนแพทย์ถึงข้อบ่งชี้ที่จำเป็นในการคา/ ถอดสายสวนปัสสาวะในผู้ป่วยรายนั้น ๆ

- มีการประเมินความพร้อมในการถอดสายสวนปัสสาวะโดยพิจารณาตามข้อบ่งชี้ของการใส่สายสวนปัสสาวะ

- มีการ train bladder ก่อนถอดสายสวนปัสสาวะผู้ป่วยทุกราย เพื่อให้เกิดความพร้อมก่อนถอดและป้องกันการใส่สายสวนซ้ำ

8. มีการสรุปรายงานผลการติดเชื้อ CAUTI รายเดือนทุกเดือนในการประชุมหน่วยงาน

ผลการศึกษา

จากผลการดำเนินโครงการ พบว่าสามารถพัฒนาและจัดทำแนวทางในการพยาบาลในการป้องกันการเกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะในหน่วยงาน ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และมีการนำแนวทางที่พัฒนาไปสู่การปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะในหน่วยงาน มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการดำเนินงาน พบว่าสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติของบุคลากรได้และส่งผลต่อผลลัพธ์คุณภาพการพยาบาล โดยหลังการใช้แนวปฏิบัติสามารถลดอุบัติการณ์การติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนอุบัติการณ์การเกิดการติดเชื้อในระบบปัสสาวะในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะ

เดือน	จำนวน ครั้งการ ติดเชื้อ	จำนวนวัน ใส่สายสวน	Incidence/1000 cath day
ม.ค.	0	145	0.00
ก.พ.	0	114	0.00
มี.ค.	0	99	0.00
เม.ย.	0	41	0.00
พ.ค.	0	96	0.00
มิ.ย.	0	75	0.00
ก.ค.	1	124	8.06
ส.ค.	1	104	9.62
ก.ย.	0	119	0.00
ต.ค.	0	174	0.00
พ.ย.	0	164	0.00
รวม	2	1,255	1.59

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำมาใช้เป็นแนวทางในการพยาบาลในการป้องกันการติดเชื้อในระบบ

ทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะในหน่วยงานต่อไป

2. ควรมีการประเมินและให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยใส่สายสวนปัสสาวะแก่บุคลากร เพื่อให้สามารถใช้แนวปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการกระตุ้นติดตามการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลของการดำเนินงานในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. แนวทางการป้องกันและความคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 11 กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: <https://drive.google.com/file/d/1Ae84qNLQXW0TVu5Jy2C0wY4pXg9n6rnG/view>
2. โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. สถิติผู้รับบริการ งานการพยาบาลผู้ป่วยอายุรกรรม ธพ.2. โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ; 2562.
3. กาญจนา ชวนไชยสิทธิ์, กิตติรัตน์ สัสดีวัธ, ศันสนีย์ ชัยบุตร. การพัฒนาระบบการพยาบาลเพื่อ ป้องกันและควบคุมการติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะในผู้ป่วยที่ได้รับการใส่สายสวนปัสสาวะ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jnat-ned/article/download/127578/96185/>

4. เปรมวดี พัฒนสิริกุล. การปฏิบัติตาม
หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อป้องกันการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะจาก การคาสายสวน
ปัสสาวะ [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ
11 กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก:
<http://tghhospital.com/tghhos/web/photolibrarys/a22R7UFBm5MyrPjwYdWFn/7bafdd6ee41d16ac463fb01b5a77eb54.pdf>.
5. สุพัตรา อุปนิสากร, บุญรัตน์ จ, อจิมา ไทย
คง. การป้องกันการติดเชื้อในทางเดิน
ปัสสาวะจากการคาสายสวนปัสสาวะผู้ป่วย
ที่เข้ารับการรักษาในไอซียูอายุรกรรม
[อินเทอร์เน็ต]. 2555 [เข้าถึงเมื่อ 11
กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก:
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TJONC/article/view/2760>.